

Høring om endringer i psykisk helsevernloven

Fra Nasjonal kompetanseenhet for minoritetshelse (NAKMI)

Henviser til Høringsbrev om endringer i psykisk helsevernloven av oktober 2012.

NAKMI er et nasjonalt kompetansesenter på *minoritetshelsefeltet*, og skal gjennom forskning, utviklingsprosjekter og formidling bidra til å fremme innvandreres og flyktingers helse og omsorg, både psykisk og somatisk.

Bakgrunn

Bakgrunnen for forslaget om varsling ved endringer i gjennomføring og opphør av dom på tvungent psykisk helsevern er anerkjennelsen av fornærmedes behov for å kunne forberede seg på et tilfeldig møte med den domfelte. Dette er svært viktig for å forebygge unødvendig frykt og mistenksomhet. Gjennomføringen av dom på fengselsstraff er modell for dette nye forslaget.

Vurdering

NAKMI er enig i det synet som legges til grunn, og anser varsling og formidling av relevante opplysninger som et nødvendig og viktig virkemiddel for å motvirke unødig frykt. Vår betenkning gjelder om dette er *nok* til å oppfylle en slik intensjon.

Mange innvandrere har lite faktisk kunnskap om psykisk sykdom, og deres holdninger til den psykisk syke kan være sterkt influert av både tabuer og negative erfaringer fra hjemlandet, hvor det mange steder er stor mangel på adekvat psykiatrisk behandling. Enhver endring i gjennomføringen av dom på psykisk helsevern kan derfor være forbundet med eller utløse sterk frykt.

Dersom fornærmede og domfelte har ulike etnisk/kulturelle bakgrunn kan denne frykten være særlig stor, og sågar spre seg til og omfatte en hel gruppe mennesker.

NAKMI stiller derfor følgende spørsmål:

Er varsling og formidling av aktuelle opplysninger nok, eller burde den fornærmede og deres pårørende også tilbys et forberedt møte under kontrollerte/tryggere forhold, hvor det blir klart at den domfelte virkelig har endret seg og hvor fornærmede gis mulighet til å forvise seg om dette? Burde Konflikttrådene i så fall kobles inn? Er dette et område for *restorative justice*?

Faren for hevnaksjoner og behovet for ikke å varsle i slike tilfeller vurderes i høringsteksten, men nevnes ikke i forslaget til endring i loven, § 5-6c.

NAKMI mener at dette bør tydeliggjøres i lovteksten, alternativt at slike unntak beskrives i ny forskrift.

Til de andre endringene som foreslås har NAKMI ingen kommentarer utover det at innholdet i loven og de foreslåtte endringene må gjøres kjent også i innvandremiljøer, og at det må være et krav at både domfelte og pårørende får aktuelle opplysninger i en form og på et språk som de kan forstå. Siden språket i lovteksten er tungt, vil det ofte være behov for kvalifisert tolk selv når de impliserte til daglig

snakker bra norsk. Videre vil vi påpeke at mange innvandrere kommer fra områder hvor psykisk helsevern er fraværende. Mange har lite kjennskap til hvordan helsetjenesten fungerer og hvordan helsetilbudene er organisert i Norge, og mange er dessuten ukjente med at også pasienter har rettigheter. Slike forhold kan komplisere informasjonsarbeidet.

NAKMI vil påpeke behovet for at relevante opplysninger gis i en form og på et språk som er forståelig for de impliserte, og at en i informasjonsarbeidet tar utgangspunkt i vedkommendes faktiske kunnskapsnivå.

Sammendrag og konklusjon:

NAKMI anser de foreslåtte endringene som nødvendige og viktige virkemidler. Vi stiller likevel spørsmål ved hvorvidt dette er nok til å oppfylle lovens intensjon, og ser i slike saker et behov for ytterligere tiltak. Unntak, for eksempel for å forebygge hevnaaksjoner, må klargjøres i lovtekst eller forskrift. NAKMI vil videre påpeke behovet for at informasjon/opplysninger gis til impliserte i en form og på et språk som vedkommende kan forstå. Språk, formidlingskanaler og -metoder må nøye vurderes når impliserte personer har annen språk- og kulturbakgrunn.

Bernadette Kumar

Direktør NAKMI

Arild Aambø

Seniorrådgiver, NAKMI